

Patientsäkerhetsberättelse för skolpsykologer i Heby 2025

Andreas Claesson, leg. psykolog

Kim Stjernström, leg. psykolog

Maygunn Hole, leg. psykolog och rektor
Verksamhetschef/ Elevhälsochef

Innehåll

Patientsäkerhetsberättelse för skolpsykologer i Heby 2025.....	1
Patientsäkerhetsberättelse för psykologer Heby 2025	3
Patientsäkerhetslagen	3
Hälso- och sjukvårdsinsatser för skolpsykologer	4
Psykologinsatser som alltid lyder under HSL	4
Gränsdragning vid konsultation	4
Psykologen arbetar under HSL vid konsultation till personal utifrån underlag som inhämtas genom:	5
Psykologinsatser på individnivå som inte faller inom HSL	5
Resurs- och ansvarsfördelning	5
Psykologutredning	5
Psykologutredning vid misstänkt intellektuell funktionsnedsättning	6
Utredningens innehåll	7
Beslut och samtycke	7
Psykologens kompetens	8
Psykologutredningsprocess	8
Utredningens innehåll och omfattning	8
Information från skolan	8
Information till/från vårdnadshavare:	9
Information från andra vårdgivare	9
Tester, skattningar och observationer	9
Utlåtande	9
Möte för återföring av utredning	10
Möte för återföring av psykologutredning till elev	10
Avvikelser rapporterade av skolpsykolog under 2025	10
Nya rutiner under 2025	10
Genomgång av eventuella patientrisker i Heby i skolpsykologernas arbete och åtgärder kring dessa	11
Uppdrag/ärenden utifrån HSL inkomna under 2025 till Centrala elevhälsan (CEH)*	12

Källa: Socialstyrelsen "Nationell handlingsplan för ökad patientsäkerhet i hälso- och sjukvården 2020–2024"

Patientsäkerhetslagen

Enligt Patientsäkerhetslagen har legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal ett eget yrkesansvar för att arbetet ska utföras i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet och är skyldiga att bidra till att en god patientsäkerhet upprätthålls. Varje medarbetare ansvarar för att hålla sig väl förtrogen med den lagstiftning som gäller inom hälso- och sjukvården och för elevhälsan, samt de bestämmelser, föreskrifter och lokala rutiner som gäller för verksamheten. I ansvaret ingår också att identifiera och rapportera avvikelser och risker.

Elevhälsans medicinska insatser (skolsköterska och skolläkare) och psykologiska insatser (skolpsykolog) är en del av den samlade elevhälsan på skolan som leds av rektor. De lyder under olika lagkrav, bland annat när det gäller sekretess. I Vägledning för elevhälsan som utgör ett kunskapsstöd för elevhälsans arbete

beskrivs uppdrag och innehåll. Vägledningen riktar sig i första hand till personal inom elevhälsan, rektorer, verksamhetschefer för elevhälsan samt vårdgivare, skolhuvudmän och beslutsfattare.

De medicinska insatserna utgår alltid utifrån hälso- och sjukvårdslagen där definitionen av hälso- och sjukvård avses åtgärder att medicinskt förebygga, utreda och behandla. När en skolpsykolog har arbetsuppgifter som innebär hälso- och sjukvård ska psykologen följa de tillämpliga bestämmelser som gäller enligt hälso- och sjukvårdslagstiftningen och därtill hörande befattningar. Det innebär bland annat att vid vård av patient ska journalföras enligt patientdatalagen (2008:355) och Socialstyrelsens föreskrifter. Skolpsykologen har även uppdrag utanför dessa lagar vid övergripande uppdrag som exempelvis uppdrag på gruppnivå eller handledning av personal.

Hälso- och sjukvårdsinsatser för skolpsykologer

Psykologen i barn- och elevhälsan utför flera olika typer av insatser inom skolan där alla utgår från skollagen och där vissa även lyder under HSL. Huvudregeln är att psykologen arbetar inom hälso- och sjukvårdens område då psykologen med sin psykologiska kompetens arbetar med att på individnivå direkt undersöka, utreda eller behandla en elev.

Psykologinsatser som alltid lyder under HSL

- Utredning på individnivå som syftar till att förstå elevers behov av stöd i skolan
- Samverkansmöte mellan skola och hem
- Rådgivningssamtal till föräldrar
- Telefonrådgivning till vårdnadshavare eller elever räknas som hälso- och sjukvård om undersökning eller behandling anses inledd under samtalet.
- Enskilda samtal med elev
- Samverkan med t.ex. BUP och Socialtjänst kring enskilda elever

Gränsdragning vid konsultation

- När psykologen konsulterar personal kring en elev utifrån generell psykologisk kunskap arbetar psykologen inte under HSL.
- Konsultation till personal på individnivå är ett svårtolkat område i fråga om huruvida insatsen omfattas av HSL. Det kan ske både utanför och inom ramen för HSL.

Psykologen arbetar under HSL vid konsultation till personal utifrån underlag som inhämtas genom:

- Fler än två samtal med pedagoger om samma elev
- Samtal med elev eller vårdnadshavare
- Journaluppgifter
- Psykologutlåtande
- Observation i klassrummet av enskild elev

Psykologinsatser på individnivå som inte faller inom HSL

- Frågor om pedagogiska insatser, t.ex. planering av pedagogisk verksamhet, pedagogiska råd och råd om bemötande.
- Telefonrådgivning till vårdnadshavare eller elever av generell karaktär.

Resurs- och ansvarsfördelning

De två skolpsykologerna är centralt organiserade, båda på 100% arbetsgrad – en utökning med 25% sedan augusti 2025 - med utsedda "hemskolor" inom de 8 grundskolorna, där även särskilda undervisningsgrupper ingår, samt anpassad grundskola. Med hemskolor menas att skolpsykologen aktivt deltar på elevhälsomöten och är den som arbetar på den skolan. Psykologerna är i dagsläget i huvudsak verksamma på 4 respektive 5 skolenheter, men kan ingå i flera olika sammanhang per skola. Fördelningen av skolorna utgår från geografiskt läge och praktiska hänsynstaganden. Vid behov frångås detta med avsikt att minimera kötid och/eller för att genomföra olika uppdrag, t.ex. utbildningsinsatser och föreläsningar.

Psykologerna håller regelbundet förekommande professionsmöten i syfte att arbeta likvärdigt i kommunen och utveckla patientsäkerheten.

Psykologutredning

En skolpsykologs utredande verksamhet består dels av utredning av förekomst av intellektuell funktionsnedsättning, dels i ett remissförfarande avseende NPF-diagnoser.

Skolpsykolog kan enbart ställa diagnos kring intellektuell funktionsnedsättning. När elever uppvisar problem relaterade till eventuell NPF- eller affektiv problematik kan skolpsykolog remittera vidare till nästa vårdinstans efter screening och bedömning av underlag. En psykologutredning genomförs lämpligen då skolan prövat olika insatser och åtgärder på individ-, grupp och organisationsnivå för att komma tillrätta med svårigheterna, men att eleven trots detta fortsatt inte når målen eller fortsätter att må dåligt. En psykologutredning ska bidra till en fördjupad kunskap och en mer nyanserad bild av eleven så att pedagogiska åtgärder och stödinsatser ytterligare kan justeras och anpassas.

En utredning inom elevhälsan är påkallad när eleven riskerar att inte uppnå betygskriterier eller när eleven stöter på andra svårigheter i sin skolsituation. Det kan handla om elever som:

- har generella svårigheter att nå målen
- där det finns misstanke om att svagbegåvning eller intellektuell funktionsnedsättning ligger till grund för svårigheterna
- har svårt att koncentrera sig, upprätthålla uppmärksamhet, strukturera eller planera sitt arbete och/eller har svårt att fungera i klassrummet (exempelvis har svårt att vänta på sin tur, är oroliga eller utagerande)
- har svårt att interagera socialt
- har svårt att hantera förändringar och lätt blir oroliga vid rutinbrott
- har hög frånvaro
- uppvisar tecken på depression, ångest, ängslan, självskade- eller riskbeteenden.

Många elever kan uppvisa kombinationer av svårigheter.

Psykologutredning vid misstänkt intellektuell funktionsnedsättning

När psykologen gör en utredning är det psykologens ansvar att välja metoder som är relevanta för utredningens syfte och att anpassa sitt arbetssätt till varje enskild elevs förutsättningar och de yttre omständigheter som råder.

För att kunna ta ställning till diagnosen intellektuell funktionsnedsättning krävs en bedömning av kognitiv utvecklingsnivå/allmänintellektuell nivå samt hur en eventuell nedsättning yttrar sig i vardagliga situationer.

Den andra av de två grundstenarna i diagnoskriterierna för intellektuell funktionsnedsättning, är brister i eller nedsättning av adaptiv funktionsförmåga

som medför svårigheter att nå upp till en utvecklingsmässig och sociokulturellt förväntad nivå av personligt oberoende och socialt ansvarstagande. Bristerna i adaptiv kapacitet begränsar individens fungerande i ett eller flera avseenden

inom ett flertal livsområden som hem, skola, arbete och samhälle i fråga om kommunikation, social delaktighet och självständighet.

Ställningstagandet till om en elev har en intellektuell funktionsnedsättning görs utifrån en noggrann psykologisk bedömning som bör innehålla följande delar:

Utredningens innehåll

- Anamnes
- Testning av kognitiv utvecklingsnivå
- Kartläggning av adaptiv förmåga
- Kvalitativ analys av testresultat och skattningar
- Sammanfattning med slutsatser och rekommendationer

En beredningsgrupp bestående av psykolog, skolsköterska, specialpedagog, kurator samt chef för CEH träffas när det är dags att ta ställning till eventuell diagnos intellektuell funktionsnedsättning. Beredningsgruppen syftar till att tillsammans säkerställa hög kvalitet i bedömningsprocessen av elevens målgruppstillhörighet, dvs. huruvida intellektuell funktionsnedsättning föreligger hos en given elev.

Beslut och samtycke

I skolans beslutsprocess kring om utredning ska genomföras är det viktigt att samråda med ansvarig psykolog för att ta ställning till om en psykologutredning är behövlig och lämplig att genomföra. Till exempel måste skälen till varför en utredning önskas och vad en utredning förväntas svara på vara tydliga. Om en individuell utredning av en elev ska genomföras, ska det bygga på ett gemensamt ställningstagande tillsammans med vårdnadshavare och elev.

Rektor behöver ge sitt godkännande till alla utredningar som genomförs på en skola, samt är ytterst ansvarig för att eleven får det stöd som utredningarna visar att eleven behöver.

Psykologutredning kan påbörjas efter samtycke från vårdnadshavare eller elev som fyllt 16 år (bedöms individuellt efter mognad).

Vårdnadshavaren har både en rätt och en skyldighet att bestämma i frågor som rör barnets personliga angelägenheter ([6 kap. 11 § Föräldrabalken](#)), detta innebär även en rätt att avgöra om det ska inledas en psykologisk utredning eller behandling.

Om det finns två vårdnadshavare till barnet så krävs samtycke från båda vårdnadshavarna, dock kan en vårdnadshavare ensam bestämma i frågan om den andra vårdnadshavaren är förhindrad att ta ett sådant beslut och det ej kan uppskjutas ([6 kap. 13 § FB](#)). Det finns även en möjlighet, om den andra vårdnadshavaren inte vill ge sitt samtycke till en psykologisk utredning eller behandling, att med godkännande av socialnämnden få besluta i frågan ensam ([6 kap. 13a § FB](#)).

Vid en psykologutredning ska vårdnadshavare informeras om gällande sekretess, psykologutredningens syfte och hur utredningen kommer att genomföras.

Psykologens kompetens

En psykolog som har genomfört sin femåriga utbildning och sitt PTP år erhåller legitimation från Socialstyrelsen. Efter sin utbildning har psykologen kompetens om mänskligt beteende på individ-, grupp- och organisationsnivå som kommer till sin rätt i skolan.

Psykologen behöver ha god förmåga att tolka, se konsekvenserna av och kommunicera resultaten av en utredning. En psykolog som utreder i skolan ska besitta erforderlig kompetens i att identifiera elevens behov och anlägga ett barnperspektiv, sätta utredningen som genomförts i sitt sammanhang, tillämpa psykologiska och psykometriska kunskaper, samt tolka och kommunicera utredningens resultat. Slutligen ska psykologen tillsammans med pedagoger överföra resultatet till praktiska åtgärder.

Psykologutredningsprocess

Utredningens innehåll och omfattning

Psykologutredningen ska ha en tydligt formulerad frågeställning och ett tydligt syfte, eftersom dessa är avgörande för utredningens innehåll och omfattning. Psykologen ansvarar för att välja metoder som svarar mot utredningens frågeställning och syfte, samt att anpassa sitt arbetssätt till varje enskild elev och de yttre omständigheter som råder.

Samtal med vårdnadshavare och elev, samt observation i skolmiljön är viktiga delar av psykologutredningen. Det är önskvärt att någon form av pedagogisk kartläggning föregår psykologutredningen.

Information från skolan

Pedagogisk information, t ex en pedagogisk kartläggning, tidigare genomförda extra anpassningar, särskilt stödinsatser (åtgärdsprogram), individuell utvecklingsplan (IUP), resultat från nationella prov och betyg är exempel på information som kan vara av vikt för psykologen att ta del av i samband med en utredning.

Information till/från vårdnadshavare:

Möte genomförs med elevens vårdnadshavare där information ges om utredningens syfte, hur utredningen kommer att genomföras och gällande sekretess. Vårdnadshavare bidrar med viktig information gällande elevens utveckling och aktuella situation (anamnes). Vårdnadshavare ska samtycka till att utredningen genomförs.

Även eleven själv ska lyssnas in gällande sin syn.

Information från andra vårdgivare

Vid behov, och efter vårdnadshavarnas samtycke, kan kontakt tas med andra vårdgivare.

Tester, skattningar och observationer

Psykologen träffar eleven och utför relevanta test, skattningar och eventuella observationer.

Utifrån frågeställning kan det vara relevant att administrera följande:

- Mått på allmän begåvning, relativa styrkor och svagheter
- Instrument som fångar förmåga till inlärning och exekutiv funktion
- Skattningsskalor på adaptiv förmåga, social interaktion, samt uppmärksamhet och koncentration (vårdnadshavare och lärare)
- Självsfattningsskalor (självbild, ångest, depression, koncentration)

Utlåtande

Resultat från tester, skattningar och observationer sammanställs och analyseras tillsammans med annan dokumenterad information om eleven. Ett skriftligt utlåtande formuleras.

Utlåtandet är inte en allmän beskrivning av barnet utan är skrivet vid en viss tidpunkt och med ett visst syfte. Av utlåtandet ska tydligt framgå vilka metoder och informationskällor det bygger på.

Ett utlåtande har alltid en tilltänkt mottagare och information och ordval ska anpassas därefter.

Möte för återföring av utredning

Psykologen träffar vårdnadshavare och berörd personal på skolan för genomgång av utredningen, dess slutsatser, pedagogiska rekommendationer och eventuellt förslag på fortsatta åtgärder.

Möten kan ske på olika sätt – vårdnadshavare och skola var för sig, alla tillsammans - psykologen bedömer vilket som är lämpligast. Psykologen bedömer vilken information som skolan behöver ta del av för att fullgöra sitt uppdrag. En kopia av psykologutlåtande bör erbjudas vårdnadshavare.

Psykologutredningen är även en del i elevens ärende om särskilt stöd, om sådant finns, och ska därför förvaras både i psykologens journal och i elevens ärende om särskilt stöd i Prorenata. Detta för att rektor (eller den som rektor utsett) ska kunna fatta beslut om vilket särskilt stöd eleven behöver.

Ett viktigt mål och fokus med genomgången av psykologutredningen är att omsätta den i praktisk pedagogik.

Möte för återföring av psykologutredning till elev

Psykologen träffar eleven för återföring av utredningen. Återkopplingen bör anpassas till elevens ålder och utvecklingsnivå. Fokus bör ligga på elevens styrkor och vad eleven behöver konkret för att det ska fungera bättre i skolan. Psykologen bedömer om t ex vårdnadshavare eller mentor bör vara med på mötet.

Avvikelser rapporterade av skolpsykolog under 2025

Ingen avvikelserapport av skolpsykolog har kommit in under 2025.

Nya rutiner under 2025

Under höstterminen 2025 har ny rutin för arbets- och beslutsgång vid frågeställning IF arbetats fram. Syftet är att öka förståelse kring detta samt likvärdighet i hur vi gör inom och mellan skolenheterna.

Genomgång av eventuella patientrisker i Heby i skolpsykologernas arbete och åtgärder kring dessa

Mål	Problemformulering	Förslag på åtgärd
Säker journalhantering och journalföring.	Dubbel journalföring, digital och fysisk. Inväntar besked om upphandling E-arkiv.	(CEH inväntar besked om e-arkiv.)
Säker scanning, uppladdning av dokument till journal och utskrifter.	Risk att patientinformation sprids genom scanning i skrivare, lätt att "göra fel" och få inskannat material skickat till mailen.	Använda USB uttag på scanner. Budgetera för att köpa in scanner till psykologer 2026.
Ledtiden från EHT-beslut om psykologisk insats till att alla kartläggningar är klara, till remiss skickas, bör ske inom 2 månader.	Många inkomna ansökningar gör att det blir väntetid. Det har dröjt med att pedagogisk kartläggning har inkommit till CEH.	Bättre rutiner, tydliggöra att pedagogisk kartläggning ska in med CEH-anmälan.
Få in pedagogisk kartläggning vid NPF frågeställning tillsammans med CEH-anmälan (Enligt VIS-dokument)	Även om vi ser en ökad följsamhet så gör skolorna gör olika och vissa följer inte rutinen.	Ge information om vilken arbetsgång och rutin som gäller.
Uppmuntra till avvikelserapportering för att främja patientsäkerhet.	Kan finnas rädsla för att rapportera in avvikelser och osäkerhet kring när detta ska göras.	Öka samsyn gällande avvikelserapportering och dess syfte.
Enligt Psifos rekommenderas att skolpsykologen har max 2 rektorer och max 500 elever per heltidspsykolog.	I dagsläget har respektive psykolog 4 respektive 5 rektorer och nästan 800 elever per psykolog på en sysselsättningsgrad på 100% vilket kan leda till att psykologresursen inte räcker till, att mycket tid går till förflyttningar och att arbetet kan bli fragmenterat.	Medvetandegöra rektorer och nämnd om situationen. Hjälpas åt inom CEH att prioritera ärenden.
Att ha en jämn fördelning av arbetsuppgifter mellan kommunens skolpsykologer.	Vi har valt att en psykolog arbetar i kommunens norra skolor och en i söder. Det finns viss ojämnhet mellan områden och inflödet av uppdrag.	Vi omfördelar uppdrag.
Förbättrad ärendegång i ProReNata på skolornas EHT så att psykolog kan komma förberedd till möten.	Skolorna använder ProReNata olika.	- Flera workshops om hur elevakten/ProReNata kan användas optimalt för att öka likvärdigheten i arbetet. - Ha en dialog med EHT och föreslå effektivare arbetssätt.

Säker e-post.	Tidskrävande och krångligt med kommunikation.	Nya psykologen har ansökt om samt fått tillgång till Secure Mail
Kontakt med pedagoger kring elever på ett patientsäkert vis.	Svårt att kommunicera med pedagoger kring elever via email pga patientsäkerheten.	Använda meddelandefunktion i ProReNata samt Secure Mail
Säkra gott flöde vid ärenden som omfattar psykologbedömning/-utredning	Alla skolenheter använder ännu inte hänvisad ansökningsmall vid ansökningar till CEH. Detta riskerar att leda till ökad arbetsbörda för psykologer samt fördröjning av insatser då (båda) VH behöver kontaktas för att inhämtat samtycke för efterfrågad insats.	- Informera skolenheterna om vilka blanketter som ska användas. - Psykolog kan med fördel delta i skolmöte med VH och rektor för att informera om vad/hur en IF-bedömning är och går till.
Ha ett stadigt och jämnt flöde av genomförda psykologbedömning/utredning	Med anledning produktionsbortfall (relaterat till att psykolog slutat och ny har börjat) riskerar elever att få vänta länge på psykologinsatser.	- CEH har omfördelat inkomna ärenden mer jämnt över psykologresurserna. - CEH/psykologer prioriterar återkommande bland inkommande ärenden. - Psykologtjänsterna har utökats med 25%.

Uppdrag/ärenden utifrån HSL inkomna under 2025 till Centrala elevhälsan (CEH)*

År	NPF-remisser (frågeställning om ADHD, autism, språkstörning/läs- och skrivsvårigheter/dyslexi)	IF-utredningar	Övriga uppdrag (primärt handledning/konsultation till personal)**
2024	50+	ca 20 (+ uppföljning av elever på anpassad skola inför gymnasiet i syfte att dessa ska få rätt skolform)	(statistik saknas)
2025	60+ (varav sju (7) ärenden som rör språkstörning, läs- och skrivsvårigheter samt dyslexi)	ca 10	3**

* registrerade ärenden i elevhälsan digitala system ProReNata;

** antalet uppdrag ovan är ungefärliga – framför allt vad gäller *Övriga uppdrag* då rutinen att inkomma med en formell ansökan om sådan insats ej hade satt sig i hela skolområdet vid start av kalenderåret.

